

ประติมากรรม เรื่อง ภาพในฝัน
Sculpture “The picture in dream”

เปี่ยมจันทร์ บุญไตร*

สาขาวิชาประติมากรรม วิทยาลัยเพาะช่าง มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ กรุงเทพฯ

บทคัดย่อ

การสร้างสรรคประติมากรรม เพื่อต้องการนำเสนอความงามของรูปทรงและความสัมพันธ์ ระหว่างรูปทรงคน รูปทรงสัตว์และธรรมชาติ ซึ่งใช้โอกากับกริยาท่าทาง ถ่ายทอดความรู้สึกภายในจิตใจของมนุษย์ ความหวาดกลัว ยอมจำนน ผ่านการเดินทางที่เต็มไปด้วยความสวยงามและความลึกลับ เหมือนอยู่ในโลกแห่งความฝัน

วิธีการค้นคว้าเรื่องของรูปทรงเด็กผู้หญิง สัตว์ และรูปทรงธรรมชาติ โดยนำมาออกแบบลดทอนรูปทรงให้เรียบง่าย และจัดองค์ประกอบศิลป์ ท่าทางเพื่อให้แสดงอารมณ์ความรู้สึก ที่หลากหลาย ที่เกิดขึ้นในจิตใจของมนุษย์ในสถานการณ์ที่แตกต่างกันออกไป เพื่อสะท้อนภาพความเป็นมนุษย์ให้เข้าใจง่ายขึ้น

คำสำคัญ : ประติมากรรม , ภาพความฝัน

Abstract

Creation of sculptures to present the beauty of form and relationship between the human form animal form in nature that using gesture to express human’s emotions such as love, jealousy, fears and capitulation. By the journey through the dream world that is beauty and mysterious.

In research on the girl’s form, animal’s form and organic form, the design and reduce these form into simple figures. Gestures are composed to express a variety of feeling that happen in the human mind in many situations to reflect the humanity.

Keywords : sculpture, dream

*ผู้นิพนธ์ประสานงาน โทร 099 219 2840

1. บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของการสร้างสรรค์ผลงาน

มนุษย์เกิดมาพร้อมความต้องการ ทางด้านร่างกายและจิตใจ มนุษย์แสวงหา อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ความรัก ความอบอุ่น ความมั่นคง เพื่อให้เกิดความสมบูรณ์ในชีวิต ซึ่งขึ้นอยู่กับแรงจูงใจในสังคมของบุคคลที่อาศัยอยู่ ส่งเสริมสร้างความเป็นปัจเจก ภายใต้อารมณ์ และเมื่อได้หรือไม่ได้มาในสิ่งที่ต้องการ สิ่งที่เกิดขึ้นคือการเปลี่ยนแปลง ทางอารมณ์ ความรู้สึกภายในจิตใจซึ่งทำให้เกิดความรัก หวังแทน ความสุข อบอุ่น หรือ ความโกรธ ความหวาดกลัว หวาดระแวง เมื่อมองย้อนกลับ มาจะเห็นว่าอารมณ์ความรู้สึกเหล่านั้นเสมือนเป็นบันทึกการเดินทางของความฝันเพื่อไปให้ถึงเป้าหมายแห่งความปรารถนาในบางช่วงเวลาของชีวิตมนุษย์

1.2 วัตถุประสงค์ของการสร้างสรรค์ผลงาน

1.2.1 เพื่อศึกษาวิธีการสร้างสรรค์ผลงานประติมากรรม ด้วยการ ใช้รูปทรง 3 มิติ

1.2.2 สร้างสรรค์ผลงานเนื้อหาและรูปแบบภาพในจินตนาการที่มีต่ออารมณ์ความรู้สึกความปรารถนาภายในจิตใจที่ศ้นคดี ที่มีระหว่างหาการเดินทางของความฝัน

1.2.3 สร้างสรรค์ผลงานประติมากรรมร่วมสมัยจำนวน ชิ้น 2

1.3 การสำรวจเอกสาร และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ทั้งศิลปะและความฝันและความฝันนั้นเป็นการแสดงออกของความปรารถนาที่ถูกเก็บไว้ภายในจิตใจไร้สำนึก ความปรารถนาที่ซึ่งไม่สามารถทำให้สมหวังได้ในความจริง เพราะอาจขัดข้องต่อระเบียบประเพณีของสังคม มนุษย์จึงหาทางออกด้วยการแสดงออกในความฝันและงานศิลปะ เป็นการแสดงออกที่แฝงอยู่ในเหตุการณ์หรือรูปทรงที่เป็นสัญลักษณ์ ไม่ใช่การแสดงออกที่ตรงไปตรงมา ศิลปินใช้ความปรารถนาที่ซ่อนเร้นของเขาสร้างความคิดฝันและจินตนาการที่น่าตื่นเต้นและเป็นความหมายเป็นงานศิลปะ ทักษะที่ว่าคือความปรารถนาหรือความฝันนี้เป็นของ ซิกมุนด์ ฟรอยด์ (Sigmund Freud) นักจิตวิทยาชาวออสเตรีย (ชูลุดนัมเสมอ)

ศิลปะแฟนตาซิก มักเน้นความเข้าใจและการตีความทางจิตวิญญาณของมนุษย์ และในกระบวนการนี้มันได้เผยความรู้สึกที่แจ่มแจ้ง อย่างไม่เคยปรากฏมาก่อน ทั้งยังยอมจำนนต่อการเปิดเผยอย่างสุดโต่ง เมื่อเป็นเช่นนี้ ศิลปะแฟนตาซิก จึงอยู่ในการเสี่ยงต่อการแปลกแยก แปลกประหลาด พิลึกพิลั่น บิดเบือน หรือแม้กระทั่งกลายเป็นสิ่งที่ดูดาซึ้น และตื่นเขิน ในอีกแห่งหนึ่งความเพ้อฝัน ถูกมองว่าเป็นองค์ประกอบของความสมบูรณ์ให้กับความเป็นเหตุเป็นผล ความมั่นคงและความโน้มเอียงในการวิเคราะห์ของศิลปะแบบสมจริง ศิลปะแบบ นามธรรม รวมทั้งศิลปะแบบมินิมอล และอื่น กล่าวสั้นๆว่าเป็นตัวเพิ่มความสมบูรณ์ให้กับรูปแบบทางศิลปะ ที่หยั่งรากอย่างมั่นคงแล้ว หรือเป็นศิลปะที่ยอมรับกันในวงกว้าง นี่คือการเผชิญหน้าและการปรับตัวที่ต่างฝ่ายต่างได้ประโยชน์ ศิลปะแฟนตาซิก ที่เน้นองค์ประกอบที่วิจิตรพิสดาร ได้สะท้อนให้เห็นการรับรู้ความจริงในรูปแบบต่าง และได้ติดปีกอันมั่งคั่งมั่งคั่งให้กับศิลปะผ่านการแสดงผ่านสุนทรียะ (วอลเตอร์ ชูเรียน 2552)

2. แนวความคิด เทคนิค กระบวนการของการสร้างสรรค์ผลงาน

2.1 วิธีดำเนินการวิจัย

2.1.1 กำหนดแนวคิด เนื้อหา และรูปแบบในการสร้างสรรค์ขั้นตอนวิธีการดำเนินการ

2.1.2 ศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้อง จากประสบการณ์เรื่องราวในชีวิต บุคคลรอบตัวที่แสดงออกถึงมุมมองเรื่องราวของภาพอารมณ์ความรู้สึกที่มีต่อการความฝันและความปรารถนา ภายในจิตใจ และเมื่อได้หรือไม่ได้มาในสิ่งที่ต้องการถ่ายทอด การเปลี่ยนแปลง ทางอารมณ์ความรู้สึกภายในจิตใจ แสดงออกถึงอารมณ์ความรู้สึก ทักษะคิด จินตนาการ

2.2 ขั้นตอนการสร้างสรรค

2.2.1 รวบรวมข้อมูลเรื่องราวจากประสบการณ์เรื่องราวในชีวิต บุคคลรอบตัวที่แสดงออกถึงมุมมองเรื่องราวของภาพอารมณ์ความรู้สึกที่มีต่อการความฝันและความปรารถนา ภายในจิตใจ

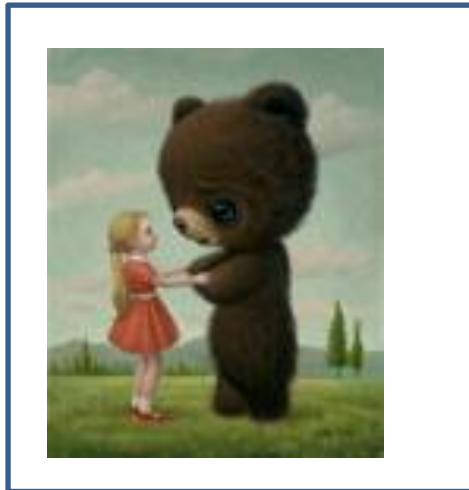
2.2.2 วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหารูปแบบการแสดงออกการสร้างสรรคผลงานประติมากรรม

2.2.3 ค้นหาเทคนิคและความหมายของรูปทรง วัสดุ สี พื้นผิว เพื่อนำมาสร้างสรรคงานประติมากรรม

2.2.4 ร่างแบบ 2 มิติ

2.2.5 สร้างสรรคผลงานจริง

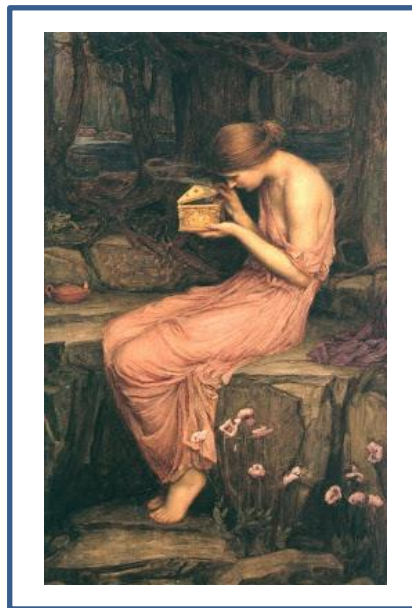
2.2.6 วิเคราะห์และสรุปผลงานของการสร้างสรรคผลงานประติมากรรม ข้อมูลทางด้านศิลปกรรม

รูปที่ 1. Goodbye Bear, 2006, Oil on canvas painting, size 9.75" x 8", Mark Ryden

ที่มา : <http://markryden.com/paintings/treeshow/index.html>

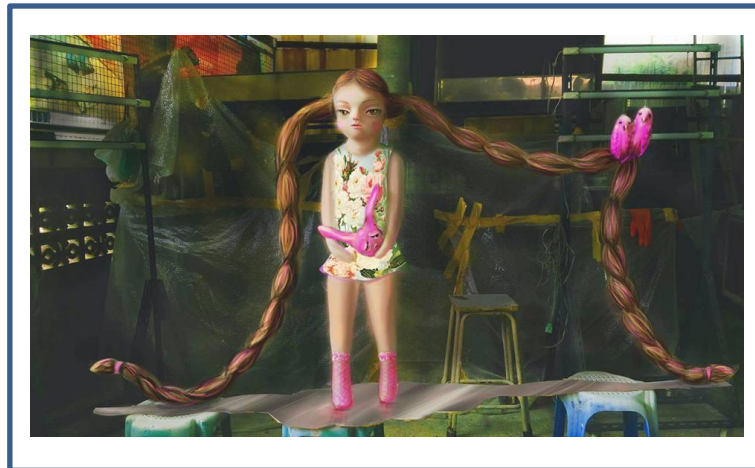
มีการใช้ท่าทางการสื่อสารทางความรู้สึกผ่านทางรูปทรงเด็กผู้หญิง และตุ๊กตาหมี ซึ่งขนาดที่ใหญ่เกินความเป็นจริงมากของตุ๊กตาหมี มีการเน้นการแสดงอารมณ์ความรู้สึกที่เป็นมิตร หวงหาอาหาร และดูเศร้าจากการที่บอกลา กับเด็กผู้หญิง รูปทรงเด็กผู้หญิงที่จับมือกับตุ๊กตาหมีนั้นแสดงถึงสายสัมพันธ์ที่แนบแน่นที่เกิดจากการผูกพันกันมานาน สีและบรรยากาศของงานมีความนุ่มนวล โคร่งสีส่วนใหญ่เป็นสีโทนเย็นบริเวณพื้นหลังและหมี ร้อยละ 80 เด็กผู้หญิง และเสื้อผ้าเป็นสีโทนร้อน ร้อยละ 20

รูปที่ 2. Psyche, 1903, Oil on canvas painting John William Waterhouse

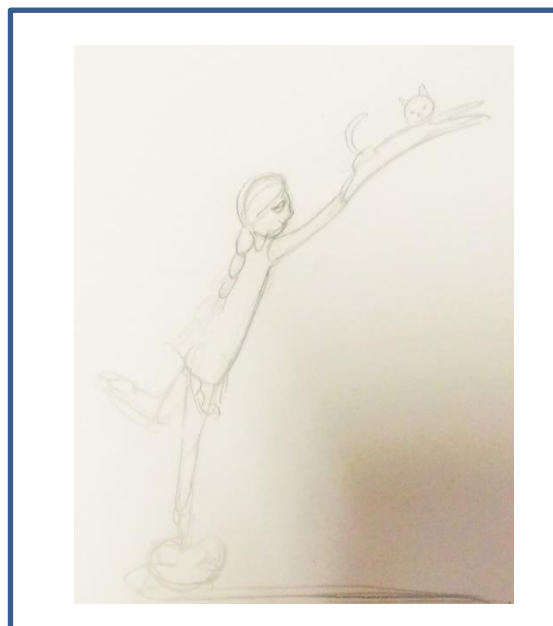
ที่มา : <http://preraphaelitepaintings.blogspot.com/2013/09/john-william-waterhouse-psyche-1903.html>

แบบร่างที่ 1 รูปทรงของเด็กผู้หญิงที่มีการลดทอนรูปทรงดูเรียบง่ายผมที่ยาวถักเปีย มีนกเกาะที่ผมแล้วดึงผมเปียของเด็กผู้หญิงให้ลอยขึ้น ผิวเรียบตึง ด้วยเน้นให้มีศีรษะ ที่ใหญ่ ดวงตาที่ใหญ่ มีการใช้สีที่มีความนุ่มนวล เพื่อสื่อถึง ความสวยงาม ความสดใสแสดงอารมณ์ที่เกิดจากความฝันและจินตนาการ

รูปที่ 3. ภาพแบบร่างผลงานชิ้นที่ 1

แบบร่างที่ 2 เด็กผู้หญิงผมเปียยาว พยายามไล่จับแมวที่กำลังจะกระโดดหนีไปอย่างสุดเอื้อม การเน้นการประกอบกันของรูปทรงที่มีการเชื่อมโดยทางรูปธรรมและนามธรรม คือการเขย่งปลายเท้าข้างหนึ่งยึดตัวสุดแรงจนเกือบทรงตัวไม่ได้ของเด็กผู้หญิงที่เชื่อว่าในสิ่งที่ปรารถนาที่วิ่งตามความฝัน ถึงแม้ว่าจะทำให้เสี่ยงกับความไม่มั่นคงก็ตาม

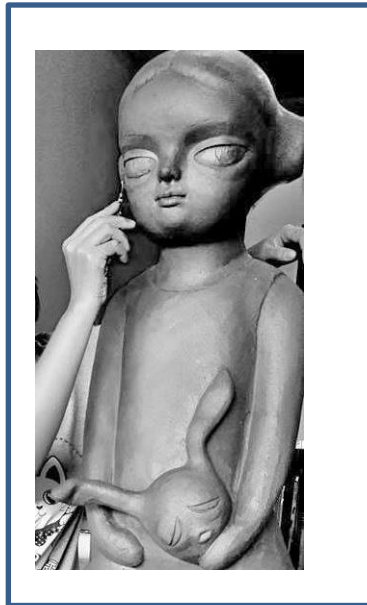

รูปที่ 4. ภาพแบบร่างผลงาน ชิ้นที่ 2

การสร้างสรรค์ผลงานด้วยเทคนิคการสร้างงานประติมากรรมในการสร้างรูปทรง มีวิธีการดังต่อไปนี้

กระบวนการสร้างสรรค์ประติมากรรม

ขั้นตอนการสร้างสรรค์ประติมากรรม ใช้วิธีการปั้นดินเหนียว ดังนี้

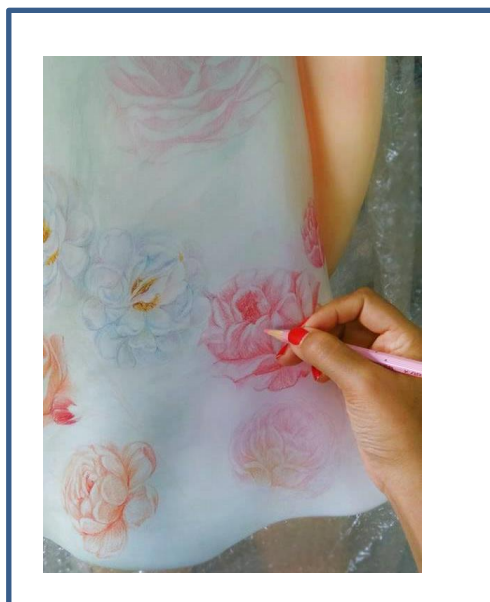
รูปที่ 5. การปั้นขึ้นรูปด้วยดินเหนียว
กระบวนการสร้างสรรค์ผลงานหลังจากการปั้นขึ้นรูปการทำพิมพ์ด้วยยางซิลิโคน

รูปที่ 6. การขัดแต่งทำสีรองพื้น
กระบวนการขัดแต่งและพ่นสีรองพื้นก่อนการลงสีจริง

รูปที่ 6. ภาพแสดงขั้นตอนการทำสีด้วยการพ่นสีชิ้นงาน
การทำสีส่วนที่เป็นผิวเรียบด้วยการพ่นสี เพื่อให้เกิดความเรียบเนียน

รูปที่ 7. ภาพแสดงระบายสีไม่ลงไปในรายละเอียดของชิ้นงาน

3. ผลการสร้างสรรค์ผลงาน

จากกระบวนการคิด หาข้อมูล ทดลอง ปฏิบัติงานจริงและสรุปผล ทำให้ได้ผลงานสร้างสรรค์ประติมากรรม 3 มิติดังนี้

รูปที่ 8. สร้างสรรค์ประติมากรรม ชั้นที่ 1 “Two birds”

รูปที่ 9. สร้างสรรค์ประติมากรรม ชั้นที่ 1 “Two birds”

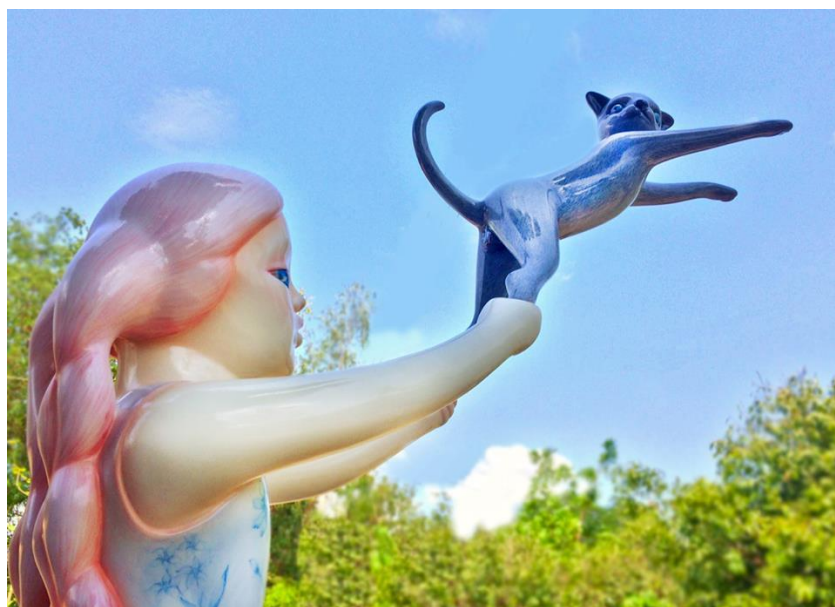
รูปที่ 10. สร้างสรรค์ประติมากรรม ชั้นที่ 1 “Two birds”

รูปที่ 11. สร้างสรรค์ประติมากรรม ชั้นที่ 1 “Two birds”

รูปที่ 12. สร้างสรรค์ประติมากรรม ชั้นที่ 2 “Blue cat”

รูปที่ 13. สร้างสรรค์ประติมากรรม ชั้นที่ 2 “Blue cat”

รูปที่ 14. สร้างสรรค์ประติมากรรม ชั้นที่ 2 “Blue cat”

สรุปผล และอภิปรายผลการสร้างสรรค์ผลงาน

วิเคราะห์ผลงานที่ได้

ผลงาน ชั้นที่ 1

ชื่อผลงาน “Two Birds”

ขนาด 50 x 210 x 130 เซนติเมตร

เทคนิค ไฟเบอร์กลาส , แอร์บัส , สีอะคริลิก , สีไม้

แรงบันดาลใจจากประสบการณ์ส่วนตัวที่พบเห็นความรักของคู่รัก บางคู่ การดำเนินชีวิตคู่ที่บางครั้งก็มีความสุขหวานชื่น และบางครั้งก็มีความเหนียวและเปื้อนหนายซึ่งกันและกัน ล้วนเต็มไปด้วยความทุกข์และความสุขปะปนกันไป แต่ทั้งหมดนั้นคือธรรมชาติของการที่มนุษย์ยังมีชีวิต มีความฝันและความปรารถนาที่จะปรับตัวเพื่อสร้างให้เกิดความสุขภายในจิตใจ

การออกแบบรูปทรงกำหนดให้รูปทรงของผมเปียของเด็กผู้หญิงให้ยาวเกินปกติแผ่ยาวออกไปทั้งซ้ายและขวา แบบเท่ากัน ทั้งสองด้าน แต่รูปทรงของผมเปียด้านที่มีนกเกาะที่มีการเคลื่อนไหวจากการแกะและยกขึ้นด้วยนกทั้งสองตัว รูปทรงเด็กผู้หญิงอยู่ระหว่างกลางในแนวตั้ง ปลายท้ายลอยสัมผัสพื้นเล็กน้อย เพื่อเน้นให้เกิดความรู้สึกเบาเหมือนอยู่ในความฝันแต่มีในหน้าที่นิ่งเฉยไม่ยินดียินร้ายกับสิ่งเกิดขึ้นรอบตัว ให้ความรู้สึกที่ขัดแย้งถึงแม้ว่าตุ๊กตาในมือของเด็กผู้หญิงนั้นแสดงหน้าตาอารมณ์ที่เศร้าสร้อย

เส้นรอบนอกของรูปทรงมีการเคลื่อนไหวต่อเนื่องของรูปทรงของผมเปียของเด็กผู้หญิงที่มีลักษณะที่เต็มไปด้วยเส้นโค้งทั้งโครงสร้างและรายละเอียดให้ความรู้สึกที่นุ่มนวล ตัดกับเส้นรอบนอกของรูปทรงของเด็กผู้หญิงสงบนิ่งในแนวตั้ง อยู่ตรงกลางระหว่างเส้นที่ให้ความเคลื่อนไหวของผมเปียทั้งสอง มีความหนาที่แตกต่างจากผมเปียที่มีความโปร่งบางเบาเคลื่อนไหว แต่มีการสร้างพื้นที่ว่างระหว่างขาทั้งสองของของเด็กผู้หญิงก่อนที่จะสัมผัสพื้นให้ความรู้ที่เบาและร่องลอย

โครงสร้างของรูปทรง ประกอบไปด้วยเส้นโค้ง ของผมเปียของเด็กผู้หญิง แสดงถึงความรู้สึกนุ่มนวลอ่อนโยนและเคลื่อนไหว ตัดกับรูปทรงของเด็กผู้หญิงที่อยู่ในแนวตั้งให้ความรู้สึกที่นิ่งสงบที่แบกรับรูปทรงของผมเปียที่ยืดยาวออกไปทั้งสองด้าน ปลายเท้าทั้งสองข้างเป็นจุดรับน้ำหนักของรูปทรงทั้งหมด มีความขัดแย้งกันของรูปทรงทางโครงสร้างที่ให้ความแตกต่างทางด้านความรู้สึกที่เคลื่อนไหว และสงบนิ่ง ที่เบาและร่องลอยเหมือนอยู่ในฝันเพื่อให้ตอบสนองกับแนวความคิด

สีที่ใช้ในงานประติมากรรมเน้นให้เกิดบรรยากาศที่สดใสสวยงามโดยใช้โครงสร้างชมพูแสดงถึงความรักที่นุ่มนวลอ่อนหวานในบริเวณตัวนกทั้งสองตัวที่เกาะเกี่ยวกวางเป็ยข้างหนึ่งขึ้นได้อย่างเบาสบาย และมีแทรกสีชมพูของผมเป็ยใกล้ที่ตัวนกเหมือนการแทรกสีส่งผ่านความสุขไปสู่เด็กผู้หญิงผ่านทางปลายเส้นผม แต่ก็มีความขัดแย้งในส่วนองสีชมพูที่อยู่บนรูปทรงของตุ๊กตาในมือของเด็กผู้หญิงที่มีใบหน้าที่เศร้าและหดหู่ ดังนั้นถึงแม้ว่ามีการใช้สีชมพูที่เหมือนกันก็ให้ความรู้สึกที่ต่างกันอย่างชัดเจน

ผลงาน ชั้นที่ 2

ชื่อผลงาน “Blue Cat”

ขนาด 50 x 210 x 130 เซนติเมตร

เทคนิค ไฟเบอร์กลาส , แอร์บัส , สีอะคริลิก , สีไม้

ผลงานสร้างสรรค์ประติมากรรม ชั้นที่ 2 มีความแตกต่างจากประติมากรรมชั้นที่ 1 คือ มีการใช้รูปทรงธรรมชาติที่เป็นรูปทรงของแมว และรูปทรงของเด็กผู้หญิง ที่มีการเคลื่อนไหว ประกอบกับทิศทางในการประกอบกันของรูปทรงที่ให้ความรู้สึกพุ่งและเคลื่อนไหวไปข้างหน้า และมีการใช้พื้นที่ว่างในการแสดงถึงความโปร่งเบาดูล่องลอย

การออกแบบรูปทรง ประติมากรรม ชั้นที่ 2 เน้นการประกอบกันของรูปทรงธรรมชาติ ของแมวและเด็กผู้หญิง ที่มีความเชื่อมโยงและต่อเนื่องของเรื่องราวโดยมือของเด็กผู้หญิง คว่ำจับขาของแมวไว้ทั้งสองข้างขณะที่แมวกำลังกระโดดสูงลอยจากพื้นดิน รูปทรงของเด็กผู้หญิงที่แสดงอาการเคลื่อนไหวโดยการกระโดดเขย่งตัวเพื่อที่จะสามารถจับแมวไว้ให้ได้แสดงถึงความพยายามให้ได้มาในสิ่งซึ่งปรารถนา ด้วยใบหน้าและสายตาที่มุ่งมั่น รูปทรงของผมเป็ยให้ความรู้สึกที่เคลื่อนไหวเกี่ยวรัดตัวเด็กคล้ายเกี่ยวเชือกที่อยู่รอบตัวตัดกับเส้นที่พุ่งไปข้างหน้าของตัวเด็กผู้หญิง

โครงสร้างของรูปทรงลำตัวของเด็กผู้หญิงและแมว เป็นเส้นที่พุ่งเอียงไปทางด้านหน้า ตัดด้วยเส้นโค้งของกริวยผมเป็ย รูปทรงขาด้านล่างของเด็กผู้หญิงเรียวยาวและสัมผัสพื้นเพียงเล็กน้อยเพียงขาเดียวที่แบกรับน้ำหนักทั้งหมดของรูปทรงและเท้าและข้างอีกข้างหนึ่งถูกยกลอยขึ้นไปทางด้านหลังทำให้การยืนและทรงตัวรู้สึกถึงความไม่มั่นคง

สีที่ใช้ในงานสร้างสรรค์ประติมากรรม ชั้นที่ 2 มีการใช้สีฟ้าเทาสร้างบรรยากาศที่เคลื่อนไหวของสายลม ดวงตาของเด็กผู้หญิงเป็นสีฟ้า ที่กำลังจับจ้องที่คว่ำแมวกที่กำลังกระโดดจากไป สีผิวของเด็กผู้หญิงมีลักษณะที่ขาวนวลให้ความรู้สึกที่นุ่มนวล สวมชุดที่มีสีขาวและมีลวดลายดอกไม้สีฟ้า เช่นเดียวกับกับสีผมด้านบนศีรษะที่เป็นสีชมพูอ่อนและค่อยไล่สีน้ำหนึกลงมาจนถึงด้านล่างของผมเป็ยมีสีชมพูเข้ม ตัดกับรูปทรงของแมวลอยที่อยู่ด้านบนมีสีเทาอมฟ้าให้ความรู้สึกที่หนักแน่นตัดกับสีของตัวเด็กผู้หญิงที่ให้ความรู้สึกที่บางเบา

5.กิตติกรรมประกาศ

บทความการประชุมวิชาการมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลนี้เสร็จสมบูรณ์ได้ เพราะได้รับความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากห้องสมุด และขอขอบคุณนักศึกษาศาสาวิชาประติมากรรม วิทยาลัยเพาะช่าง

ขอขอบคุณสถาบันวิจัยและพัฒนามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ที่ประสานงานข่าวสารข้อมูลต่างๆ ให้กับผู้วิจัยเสมอมา

สุดท้ายนี้ ขอขอบคุณครอบครัวที่คอยสนับสนุน ช่วยเหลือและส่งเสริมงานต่างๆ ของผู้วิจัยเสมอมา

6.เอกสารอ้างอิง

[1] กำจร สุนพงษ์ศรี,สุนทรียศาสตร์ : หลักปรัชญาศิลปะ ทฤษฎีทัศนศิลป์ ศิลปวิจารณ์, กรุงเทพฯ สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 88 - 89

- [2] ชะลุดนันทน์เสมอ, 2523, องค์ประกอบของศิลปะ, กรุงเทพฯไทยวัฒนาพานิช
- [3] พุทธทาสภิกขุ, 2499, คู่มือมนุษย, กรุงเทพฯ สภาธรรม, 45 -54.
- [4] มายาคติ, 2555, โรลิ่งด์ บาร์ตส์ ,กรุงเทพฯ,โครงการจัดพิมพ์คืบไฟ, 53 – 55.
- [5] วอลเตอร์ ชูเรียน,2552 ศิลปะแฟนตาซติก, เชียงใหม่, บริษัท เดอะเกรทไพน์อาร์ท จำกัด, 7 – 8.
- [6] POSTMODERN ชะตากรรมโพสต์โมเดิร์นในอุ้งมือนักปรัชญาการเมืองโบราณ, 2550, ไชยันต์ ไชยพร, กรุงเทพฯ สำนักพิมพ์ openbook, 58 – 65.